

ELS GOIGS DE SANT LLORENÇ

Xavier Roviró

(Grup de Recerca Folklòrica d'Osona)

A cavall entre les Guilleries i la Plana de Vic es troba un petit territori modelat per cingles vermells i sots profunds, un paisatge de visió amable i capriciós de formes. Són les terres que envolten un conjunt de cingleres repartides entre els termes de Folgueroles, Sant Julià de Vilatorrada i Sant Sadurní d'Osormort (Osona). Malgrat la seva llarga història, és un territori que resta deshabitats des de ja fa uns quants anys.

En temps molt reculats, Sant Llorenç dels Munts havia estat un monestir amb frares escardalencs que es dedicaven a la meditació i a la impremta, i també al poc conreu que permetien les feixes. Els darrers anys s'ha restaurat, però no com a habitatge habitual.

Dins la mateixa carenada de turons s'alça el puig dels Jueus o castell de Samedà, un dels paratges més espectaculars de les nostres contrades, del qual es tenen notícies ja des del segle X però que actualment sols en queda un petit mur de pedra estantissa que es nega a caure penya avall. Fa poc hi han entaforat una torre de la MAT horrible.

Sota un marcat coll podem veure a solell, arrecerada a peu de cingle, la petita masoveria de Collsamedà. Va néixer, vora el camí ramader, com a cabana de pastors, després serví d'habitatge i més tard es reconvertí en humil hostal de camí ral. Actualment ja fa anys que no s'utilitza per viure-hi, però la gent de Folgueroles encara recorda el costum d'anar a buscar figues i comprar un didalet d'aiguardent a la masoveria de Collsamedà, una bar-

The image shows a musical score for the song 'Els goigs de Sant Llorenç'. It is written in a single system with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The tempo is marked 'Poco rubato' and the time signature is 'c. 144'. The score consists of five staves of music. The lyrics are written below the notes. The lyrics are: 'Terra de Sant Llorenç, terra regalada, sem-bren un bon blat, cullen bona anyada. Rec, rec ca-ta-txec ci-ga-la, flor de ro-ma-ní, vi-o-la bos-ca-na.' The score includes various musical notations such as triplets, accents, and dynamic markings.

Els goigs de Sant Llorenç.

Els goigs de Sant Llorenç

Terra de Sant Llorenç, terra regalada,
sembren un bon blat, cullen bona anyada.

*Rec quietetxec quietetxec, rec quietetxec cigala,
flor de romaní, viola encarnada.*

En tenen ramadet, d'ovelles i cabres
la meitat del temps són en só dels altres,
al só d'en Puigsec, i al só d'en Casasses,
i al só d'en Verneda diu que no hi van gaire,
perquè n'hi ha un vell que n'és molt roncaire.
I n'hi ha un cingle molt alt i en tenen por de caure.

reja exquisida. La pobra dona feia, així, algun diner ja que la terra no donava prou, però també venia mitjons fets a mitja amb la llana que filava de les seves ovelles.

A Puigcastellar, el darrer dels turons encinglerats, hi podem trobar, ben amagades entre els arbres, restes de murs i un escampall de pedres soltes fruit d'un antic poblat iber, unes restes prehistòriques de certa importància però totalment oblidades.

Tot plegat és una terra aspra amb poques feixes i ben petites, tota ella engalanada de plantes oloroses i flors boscanes. És una terra d'aigua escassa i de vida dura sols apta per a pastors, ovelles i cabres. Però tots els pocs ramats de bestiar que s'hi apilaven eren escamots d'ovelles més aviat magres.

En diverses ocasions, en Josep Verdaguer *Roviretes* ens explicà històries d'aquest territori que havia

recorregut sovint ja que es troba a tocar de casa seva. En sabia tots els topalls i coneixia tota la gent que per allí corria, pastors i gent de bosc. Els pastors de Sant Llorenç no tenien massa feina, però en una cosa sí que havien d'estar molt atents: que el bestiar no fes la mola, o sigui, que no s'arremolinés davant d'un perill i, seguint una bèstia a l'altra, no es llencessin a un dels molts precipicis que hi ha. Ben sovint, els escamots de bestiar jeien a les feixes i els pastors ho aprofitaven per fer una becaina, tocar el flabiol o entonar alguna cançó. Cantaven cançons com la del pastor enamorat que deixa que el llop degolli la meitat de la ramada abans de deixar sola l'enamorada a dins la barraca («El pastor enamorat»). O cançons un xic picants, com aquelles en què un caçador o un frare busquen l'amor d'una pastora que es troba a l'ombreta d'un arbre («Una matinalada fresca» i «El frare blanc»). També en cantaven de molt més picants, com aquella en què una

pastora, mentre guardava els xaions, s'ho feia amb quatre frares a sota d'un om («La pastora»). O alguna de més innocent, com la de la pastoreta que volien vestir-la per portar-la a ballar («La pastoreta»), o aquella que demanen al pastoret d'on venia («Pastoret, d'on vens»). I tantes d'altres.

D'un dels pastors que menava el ramat per Sant Llorenç i Collsameda en va aprendre els «Goigs de Sant Llorenç». Uns goigs que el pastor, tot cantant-los, es feia més passable les penúries que la mateixa cançó explica. Els «Goigs de Sant Llorenç» volen donar a entendre, amb un to un xic burleta, la severitat d'aquestes terres d'escassa collita de blat i poc «só» (terra, sòl) per péixer el bestiar. No molt lluny, i ja en un terreny molt més productiu i ufà, s'hi troben escampades a peu de cingleres grans masies (Puigsec, Casasses, Verneda) on els ramats hi són molt més grans.

BUFALODRE

Mitja cobla

Per als contractes:
IRIS - Tel. 977 604 003
FRANCESC - Tel. 977 601 957

C. Santiago Rusiñol, 1
43800 VALLS (L'ALT CAMP)

SO.cat

Josep Vinyoles

93.473.66.35

AMPLI

SONORITZACIONS

Oriol Marimon
93.674.23.24 - 629.783.309